

WVS OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode 12:00 uur d.d. 6 oktober – 12:00 uur d.d. 7 oktober

5.1.2e

Directie Communicatie

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
<ul style="list-style-type: none"> Nederlanders overleden aan COVID-19 Mensen die moeten wachten op reguliere zorg Thuiszorgorganisaties met veel extra kosten 	<ul style="list-style-type: none"> Familie, vrienden, omwonenden van getroffen Nederlanders GGD'en 	<ul style="list-style-type: none"> Algemeen publiek Politici Privacy-organisaties Staatsrechtdeskundigen Ouderenorganisaties

Samenvatting

- Media stellen dat de druk op het kabinet tot het nemen van 'strengere maatregelen' aanzwelt. Het meest tastbaar daarbij is het instellen van een mondkapjesplicht. Naast een pleidooi van burgemeesters, politie, en horeca, laten ook verschillende burgerpetities van afgelopen dagen een trend zien naar een mondkapjesplicht in de openbare ruimte.
- Telegraaf schrijft dat 'ergebnis over het zwabberende coronabeleid groeit in de oppositie'. Na de 'mondkapjesdraai' en de eerdere uitzondering van de groepsgrootte voor kerken, vraagt de krant zich af of het kabinet nog wel de regie heeft.
- Volgens de NZa hebben ziekenhuizen in de Randstad moeite met het overplaatsen van coronapatiënten naar andere regio's. Ook de afgelopen 24 uur blijven berichten binnenkomen over ziekenhuizen die op allerlei manieren afschalen.
- Volgens Yvo Roos van het ROAZ Noord-Holland en Flevoland is het uitstellen van behandelingen "pijnlijk, maar noodzakelijk". Volgens Roos – maar ook andere ziekenhuisbestuurders en zorgmanagers – hebben de ziekenhuizen geen tekort aan apparatuur en middelen, maar aan personeel.
- Positieve reacties vanochtend op de sneltesten. Media spreken van 'een doorbraak' in het testbeleid. Een woordvoerder van de GGD GHOR noemt het 'fantastisch'.
- Media schrijven ook dat Nederland 'eindelijk' weer meer gaat testen' nu er voldoende testmateriaal is om ruim 51.000 coronatests per dag te doen voor de GGD's. De GGD laat weten 'zeker een week nodig te hebben' om alle extra tests ook te kunnen afnemen in de teststraat. GroenLinks-kamerlid Suzanne Kröger reageert kritisch: "De GGD's die op last van WVS stoppen met opschalen, en dan dus niet klaar zijn als de lab capaciteit er eindelijk wel is. Waar is de planning en coördinatie?"
- Het groeiende aantal besmettingen in verpleeghuizen baart beroepsvereniging Verenso zorgen. Voorzitter Jacqueline de Groot vindt dat bij tekorten aan testcapaciteit voorrang moet worden verleend aan "de meest kwetsbaren en aan het zorgpersoneel". Ook moeten beschermende middelen beschikbaar zijn en blijven, aldus De Groot.
- Media schrijven dat de Kamer zich vandaag 'eindelijk' buigt over de Coronawet. Volgens media is het een 'uitgemaakte zaak' dat die wet er gaat komen nu alle kritiek van de oppositie is meegenomen in het nieuwe voorstel. Hoogleraar staatsrecht Wim Voermans (die eerder veel kritiek had op de wet): "Ik ben helemaal tevreden. Alle bezwaren die ik had, zijn opgelost door de amendementen. Dat is echt heel knap gedaan." Hij complimenteert de coalitie en oppositie, die 'over hun eigen schaduw sprongen' en samen de controle naar zich toetrokken. "Het gebeurt zelden dat de Kamer als instituut optreedt en één lijn trekt tegenover de regering. Daar word je blij van. De Kamer blijkt een institutioneel geweten te hebben."
- Volgens Bits of Freedom, Platform Burgerrechten en Amnesty International voldoet de CoronaMelder nog niet aan de privacy-eisen. Verder hekelen ze de afhankelijkheid van Google en Apple. Andere kritiek richt zich op de 'beperkte toegevoegde waarde' van de app, omdat 'het testbeleid en BCO nog niet op orde is'. Arts-microbioloog Marc Bonten vraagt zich tot slot af 'hoe Nederlanders worden overgehaald de app te gaan gebruiken'.

Karakterisering

- Trouw: 'Kabinet onder druk - twee op drie Nederlanders wil mondkapjesplicht'. NOS: 'Nederlanders willen aanscherping coronabeleid'. Telegraaf: 'De ergebnis over het zwabberende coronabeleid van het kabinet groeit in de oppositie'.
- NOS: 'GGD's niet klaar nu aangekondigd extra testmateriaal er ook echt is'. RTL Nieuws is wat positiever: '51.000 tests per dag mogelijk, wachtrijen snel verleden tijd'.
- Positieve aandacht voor de sneltesten: 'doorbraak in testbeleid' (RTL); 'gaat testaanpak rigoureuze veranderen' (NOS); 'binnen kwartier uitslag' (regionale media).
- Media schrijven de Kamer zich vandaag 'eindelijk' buigt over de Coronawet. Volgens media is het een 'uitgemaakte zaak' dat die wet er gaat komen. NRC stelt dat het 'eigenlijk geen spoedwet meer te noemen is'.
- Media schenken aandacht aan de landelijke campagne 'Aandacht voor elkaar'. AD schrijft over de aftrap van de dinsdag in Den Bosch en kopt 'Rutte en De Jonge voelen pijn van Brabant: "Het was heftig"'. Regionale media laten weten hoe er in hun regio meegedaan wordt met de landelijke campagne.

SISOS (Slachtoffers – Identiteiten – Schade – Oorzaken – Scenario's)**Slachtoffers**

- Het aantal besmettingen van verpleeghuisbewoners is t.o.v. vorige week dinsdag verdubbeld, blijkt uit cijfers van Verenso. Verenso ziet in dezelfde periode ook een toename in het aantal patiënten dat is overleden aan corona.

- Uit de landelijke registratie van Verenso blijkt dat nu toe 2.043 patiënten zijn overleden aan de gevolgen van het coronavirus, 2.830 bewoners zijn hersteld. Van de ruim 115.000 verpleeghuisbewoners zijn er sinds de start van de meting op 18 maart ruim 13.150 mensen besmet (geweest) of bestaat het vermoeden van een besmetting.
- In verpleeghuis De Omloop in Norg is de helft van de bewoners, in tweeënhalve week tijd na de eerste besmetting, overleden aan corona. Vijftien medewerkers zijn met het virus besmet en zitten in thuisquarantaine. Een woordvoerder vertelt dat de medewerkers hulp aangeboden krijgen, omdat het psychisch heel zwaar is: "Daarnaast proberen we bezocht aan onze bewoners zoveel mogelijk door te laten gaan, door naasten goed beschermd bij hen te laten."

Schade

- De WHO waarschuwt dat mensen 'coronamoe' zijn. Het virus heeft een grote mentale impact op mensen in Europa; veel mensen voelen zich minder gemotiveerd om zich aan de maatregelen toe houden. Dat zou volgens de WHO komen omdat mensen maanden in onzekerheid hebben gezeten. Volgens directeur-Europa Hans Kluge van WHO is het te verwachten dat mensen op dit punt in de crisis vermoeid raken. "Sinds het virus in Europa kwam acht maanden geleden, hebben mensen enorme opofferingen gedaan om het virus in te dammen. Iedereen is vermoeid geraakt."
- Thuiszorgorganisaties maken veel extra kosten voor beschermingsmiddelen zoals mondkapjes, en ook om de eigen medewerkers te laten testen. De 'meerkostenregeling' zou niet voldoende zijn meent Hans Buijning van branchevereniging Zorgthuis. Buijning vreest dat veel organisaties al snel moeite gaan krijgen om dit vol te houden.

Informatiebehoefte

Welke informatievragen leven er bij getroffen?

- Volkskrant stelt de vraag waarom 'een relatief klein aantal coronapatiënten de zorg in ziekenhuizen nu al doet kraken'. In het artikel o.a. uitleg over de 'onevenredige belasting' die coronapatiënten leggen op de bedrijfsvoering van een ziekenhuis. Zo is voor elk coronabed anderhalf keer zoveel personeel nodig als voor een regulier ziekenhuisbed. Tot slot als reden: ziekenhuispersoneel dat ziek thuis zit; doorwerken met lichte (corona)klachten mag niet meer.
- Via de social mediakanalen van VWS komen vragen binnen over de CoronaMelder. Kun je de app bijvoorbeeld op 'stil' zetten als je in de zorg met coronapatiënten werkt? Hoe kun je gebruik maken van de app als je een 'oude smartphone' hebt? Hoe weet de app dat je in contact bent geweest met een besmet persoon? Wat is het quarantainebeleid als je een melding hebt gekregen? Waarom moet locatie op de telefoon aangezet worden, terwijl er was aangegeven dat deze gegevens niet nodig waren?

Hoe wordt het incident omschreven (welke facts en figures worden benoemd)?

- Bij twee nertsenbedrijven in Limburg zijn coronabesmettingen vastgesteld. Het gaat om een bedrijf in Veulen (gemeente Venray) en een bedrijf in Evertsoord (gemeente Horst aan de Maas). De dieren worden zo snel mogelijk gedood.
- De Hersteld Hervormde Gemeente in Staphorst heeft nog geen besluit genomen over hoeveel mensen er in het vervolg welkom zijn. In de besloten kerkenraad van maandag zijn nog geen besluiten genomen, aldus koster Kisteman.
- De belangenbehartiger van amateurvoetbalclubs maakt zich grote zorgen over de toekomst van de Nederlandse amateurclubs in Nederland. Dertig procent van de clubs zou zelfs vrezes voor het voortbestaan van de club. Dat is gebleken uit een rondgang langs 1.600 leden van Belangenorganisatie Amateur Voetbalverenigingen. Volgens de voorzitter van de belangenorganisatie Ben van Olfen moet er snel een tweede steunpakket voor sportclubs komen.
- Door het oplopen van het aantal besmettingen mijden weer meer Nederlanders de winkelstraat. Economen van ABN AMRO merken op basis van cijfers van betalingen onder betaalphouders dat het aantal fysieke transacties in winkels sinds halverwege september terugloopt
- De Tweede Kamerverkiezingen zouden over meerdere dagen moeten worden gehouden, zodat mensen voldoende gelegenheid krijgen om hun stem uit te brengen. Dat is hard nodig gezien de coronacrisis, stellen D66 en PvdA.
- Over een paar maanden hoopt Hans van Goudoever (hoofd van het Emma Kinderziekenhuis) moedermelk van vrouwen die corona hebben gehad te kunnen gebruiken als beschermingsmiddel tegen corona. "De antistoffen blijken nóg langer in de moedermelk te zitten dan we al dachten, zelfs tot een half jaar na de besmetting. Dat is erg goed nieuws."

Testcapaciteit

- Nederland kan eindelijk meer gaan testen. Volgens de Landelijke Coördinatiestructuur Testcapaciteit (LCDK) hebben de laboratoria nu voldoende testmaterialen om ruim 51.000 coronatests per dag te doen voor de GGD's. Het gaat om een stijging van 20.000 tests per dag ten opzichte van vorige week. Toch zullen de wachtrijen bij de coronatestlijn nog niet direct oplossen. De GGD heeft nog zeker een week nodig om alle extra tests ook te kunnen afnemen in de teststraat.
- NOS kopt dan ook: 'GGD's niet klaar nu aangekondigd extra testmateriaal er ook echt is.'
- Een woordvoerder van de GGD GHOR reageert: "Wat er normaal tussen augustus en oktober zou worden opgeschaald, schalen we nu in no-time op. Hoe snel dat precies kan, daar hebben we geen idee van."
- De GGD Hollands Midden gaat binnen twee weken twee keer zoveel coronatesten afnemen. Door onder meer de opening van een grotere testlocatie in Leiden kan de organisatie straks 2.400 mensen per dag testen.
- Aandacht vanochtend voor de eerste twee van vijf coronasneltesten die in Nederland onderzocht worden op hun betrouwbaarheid. De twee sneltesten zijn glansrijk geslaagd voor dat toelatingsexamen, schrijft NOS. De sneltesten hebben een kwartier nodig om te vertellen of iemand besmet is met het coronavirus. Minister De Jonge maakte dat vandaag bekend bij een werkbezoek aan het Amphia Ziekenhuis (Breda).

- Media zijn positief en spreken van 'een doorbraak' in het testbeleid. Een woordvoerder van de GGD GHOR noemt het 'fantastisch'.

Druk op reguliere zorg

- NRC kopt op de voorpagina: "Ziekenhuizen willen reguliere zorg niet uitstellen en liggen voller dan dit voorjaar. Daardoor loopt de spreiding nu moeizamer". En AD kopt: 'We kunnen het werk niet meer aan'. Volkskrant analyseert dat de reguliere zorg in de knel komt en kopt: 'Waarom sneuvelt knieoperatie nu al?'.
- Volgens de Nederlandse Zorgautoriteit hebben ziekenhuizen in de Randstad moeite met het overplaatsen van coronapatiënten naar andere regio's. "Ziekenhuizen geven aan dat hun bedden vol raken, maar dat het hen onvoldoende lukt patiënten te spreiden", aldus een woordvoerder. Regio's binnen het ROAZ hebben afspraken gemaakt over de spreiding van coronapatiënten, maar volgens de NZa worden die afspraken niet overal nagekomen. Waarom het niet lukt, weet de woordvoerder niet. De NZa gaat in gesprek met de regio's over het probleem. Hierdoor kan het dat de reguliere zorg moet worden afgeschaald, zegt de woordvoerder.
- Het Jeroen Bosch Ziekenhuis in Den Bosch sluit vier van zijn veertien operatiekamers. Daarnaast worden twee verpleegafdelingen gesloten, zodat de medewerkers kunnen bijspringen op een speciale corona-afdeling.
- Internist, bestuurslid van het Amsterdam UMC en voorzitter van de acute zorg in Noord-Holland en Flevoland Mark Kramer hoopt op hulp uit regio's als Limburg. "De spreiding van onze coronapatiënten naar ziekenhuizen buiten onze regio wordt nu wel dringend. Dat moet echt efficiënter", zegt hij.
- Zorgmanager Ard van der Kruis van het Elisabeth-TweeSteden Ziekenhuis in Tilburg zegt dat er nergens plek is om een patiënt heen te verplaatsen. "Sterker nog," zegt hij, "we krijgen juist aanvragen van andere ziekenhuizen." Eind deze week verwacht het Tilburgse ziekenhuis een tweede cohortafdeling te moeten openen en als de trend doorzet volgende week zelfs drie. "Dan zakken we qua personeel door de ondergrens en moeten we de andere zorg gaan afschalen", zegt Van der Kruis. Het grootste knelpunt is dus personeelstekort. De ziekenhuizen leunen sterk op het personeel dat tijdens de eerste golf ook werkte. Daarnaast zit een deel van dat personeel thuis (6-9% in Tilburg); met psychische klachten of noodgedwongen door het afwachten van een coronatest en -uitslag.
- Robin Peeters, voorzitter van de Nederlandse Internisten Vereniging (NIV), zegt dat coronapatiënten een 'enorme impact' op de bedrijfsvoering van een ziekenhuis hebben. Paul Bresser, longarts en Chief Medical Innovation Officer van het OLVG stemt daarmee in: "Ze vormen een onevenredige belasting. Een normale patiënt leg je er tussenin, dat gaat bij coronapatiënten niet. Knie en covid gaan niet samen." Bresser zegt dat er voor corona het zorgsysteem ook al heel krap was; toen speelden er al personeelstekorten en waren er wachttijsten.
- Het uitstellen van behandelingen is pijnlijk maar noodzakelijk, zegt voorzitter Yvo Roos van het ROAZ Noord-Holland en Flevoland. Volgens Roos hebben de ziekenhuizen geen tekort aan apparatuur en middelen, maar aan personeel. In de regio liggen nu meer dan 140 coronapatiënten op de verpleegafdelingen en 40 op de IC. "Wat ook meespeelt, is het aantal zieken onder personeel. Dit is nu eenmaal het seizoen van de griep en verkoudheidsklachten. Die collega's moeten eerst worden getest. Soms blijkt iemand dan toch corona te hebben. Dat is heel vervelend."
- Doordat de spreiding van coronapatiënten over ziekenhuizen niet goed verloopt, is het Albert Schweitzer ziekenhuis in Dordrecht genoodzaakt om reguliere zorg af te schalen. Het ziekenhuis heeft besloten om deze week een tweede corona-afdeling te openen om meer patiënten kwijt te kunnen en er gaan zeker twee van de acht operatiekamers dicht. "Het spreiden heeft de laatste dagen niet goed gewerkt. Niet al onze aanvragen worden gehonoreerd", zegt bestuursvoorzitter Peter van der Meer. "We weten niet hoe dat komt, maar we kunnen niet wachten op landelijke besluitvorming. We gaan zelf de coronazorg opschalen en noodgedwongen een stukje reguliere zorg stopzetten."
- Directievoorzitter van het Reinier de Graaf ziekenhuis Carina Hilders zegt dat de reguliere zorg in haar ziekenhuis in de problemen komt, als de cijfers blijven stijgen zoals de afgelopen dagen. Een speciaal team van specialisten, het 'task force', kijkt per dag of de reguliere zorg moet worden afgeschaald. Behalve een tekort aan bedden, is er ook een tekort aan handen, laat Hilders weten. "We hebben de laatste maanden ook veel gewerkt aan psychosociale ondersteuning, zodat we de mensen op de werkvloer maximaal ondersteunen om alles te doorstaan."
- De Leeuwarder Courant kopt 'De reguliere ziekenhuiszorg kan tijdens de tweede coronagolf langer overeind blijven'. Anesthesioloog Paul van Beest van het Medisch Centrum Leeuwarden meent dat de ziekenhuizen zich beter hebben kunnen voorbereiden. Het ziekenhuis heeft toch 5% van de reguliere zorg moeten afschalen door de hoeveelheid zieke medewerkers zegt Van Beest. Om die reden is de longafdeling preventief in quarantaine gegaan en tijdelijk gesloten. Anders dan in de rest van Nederland is er in het MCL tijdens de eerste golf nog veel hoogcomplexere oncologische zorg verleend aan patiënten met kanker. "We hebben daarvoor één van de drie IC-units opengehouden", aldus Van Beest. De andere drie Friese ziekenhuizen hoeven nog niet planbare of andere zorg af te schalen.
- Programmamanager 'gezond werken in de zorg' Anouk ten Arve van Stichting IZZ schrijft in een opiniestuk dat de gezondheid van zorgmedewerkers op het spel staat. "Vermindert de weerbaarheid van de zorgmedewerker, dan vermindert ook de weerbaarheid van de samenleving." Zij schrijft dat het niet weten waar je aan toe bent, hoe je het veiligst kunt werken en de vaak gebrekkige bescherming een enorme impact hebben op zorgmedewerkers. "Des te zorgelijker is het dat veel zorgbestuurders hun directe rol en impact op de gezondheid van medewerkers onderschatten", aldus Ten Arve. Verbinding met en aandacht voor medewerkers en hun gezondheid ontbreekt.

Besmettingen in verpleeghuizen

- Het groeiende aantal besmettingen in verpleeghuizen baart specialisten ouderengeneeskunde zorgen, meldt beroepsvereniging Verenso. De verdubbeling van het aantal besmettingen deze week noemt Verenso-voorzitter

Jacqueline de Groot "heel zorgwekkend". Verenso maakt zich zorgen. "We zien dat het testen van zowel bewoners als personeel bij een uitbraak in diverse regio's nog moeizaam verloopt. Dat moet echt anders." Zo vindt Verenso dat bij tekorten aan testcapaciteit voorrang moet worden verleend aan "de meest kwetsbaren en aan het zorgpersoneel". Ook moeten beschermende middelen beschikbaar zijn en blijven, aldus Verenso.

- SP-Kamerlid Maarten Hijink reageert op het nieuws over verpleeghuis De Omloop waar de helft van de bewoners is overleden aan corona: "Vreselijk dat het opnieuw zo misgaat in de verpleeghuizen. De SP wil dat de Tweede Kamer nog voor het volgende coronadebat in gesprek gaat met werknemers en experts uit de langdurige zorg. Laten we nu ingrijpen om een tweede ramp in de verpleeghuizen te voorkomen!"

Wat zien, ruiken, voelen, horen, proeven mensen (zintuigelijke waarnemingen)?

- Bij Jinek aandacht voor politici die vaker worden bedreigd nu de coronacrisis langer aanhoudt. Volgens Telegraaf-journalist Wouter de Winther stelt dat het sentiment 'het hoort er nu eenmaal bij' zich de afgelopen jaren meester heeft gemaakt van Den Haag. Tegelijkertijd is er vier, vijf jaar geleden ook echt een gevoel ontstaan van "we kunnen het niet meer negeren". De Winther denkt dat de onzekerheid van mensen, het idee dat dingen misschien niet worden zoals ze gewend zijn, dat mensen zich in hun vrijheid beperkt voelen, dat dat elementen zijn die boos mensen boos maakt en wat kan leiden tot een verhard coronadebat en het bedreigen van politici.

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

Wat doen of laten getroffenen en betrokkenen?

- Burgemeester en voorzitter van de Veiligheidsregio Gelderland-Midden Ahmed Marcouch van Arnhem gaat de verkoop van alcohol in avondwinkels in zijn regio vanaf vrijdag verbieden.
- Een groepje actievoerders heeft zich verzameld in Den Haag om te demonstreren tegen de coronawet. Ze vinden dat hun vrijheid daarmee te veel wordt ingeperkt. Dinsdagavond protesteerden zo'n paar honderd mensen tegen de wet. Op sociale media is te zien dat de demonstranten hand in hand lopen over het plein voor de Tweede Kamer. Ook knuffelen ze elkaar. Op spandoeken staan teksten als: 'Dictatuur'; 'Stop de spoedwet' en 'Mark & Hugo, karma is a bitch!'

Vragen getroffenen om aanvullende gedragsadviezen? Welke?

- De burgemeesters van een aantal grote steden zijn voor een mondkapjesplicht, maar wachten op het kabinet voor het instellen van zo'n verplichting. Burgemeester Aboutaleb van Rotterdam zegt dat een regionale pilot, zoals in de zomer, wel kan, maar dat een regionale verplichting op langere termijn juridisch niet kan. De woordvoerder van burgemeester Halsema van Amsterdam zegt dat een landelijke aanwijzing voor "bij voorkeur een landelijke verplichting" nodig is. Ook de burgemeesters van Den Haag en Eindhoven zeggen voor een landelijke verplichting te zijn. Burgemeester Den Oudsten van Utrecht wil zich niet uitlaten over een verplichting. "Utrecht volgt het landelijke beleid", aldus een woordvoerder.

Betekenisgeving

Welke emoties, waardeoordelen, kwalificaties, kritiek, steun worden gegeven?

- Hans Buijning van branchevereniging Zorgthuis maakt zich zorgen over de extra kosten die thuiszorgorganisaties maken voor beschermingsmiddelen zoals mondkapjes. Maar ook om de eigen medewerkers te laten testen. Buijning uit bij EenVandaag kritiek op de 'meerkostenregeling' -die is volgens hem 'lang niet voldoende'. "Op dit moment is het onvoldoende helder wat er vergoed gaat worden. Beschermingsmiddelen zijn door schaarste duurder dan vooraf bedacht en over testen is al helemaal niet gesproken." Buijning vreest dat veel organisaties al snel moeite gaan krijgen om dit vol te houden. "Op dit moment is het onvoldoende helder of de extra kosten vergoed worden. Het financiële risico komt bij de zorgaanbieder terecht en dat is onacceptabel. De thuiszorg heeft kleine marges en veel zorgaanbieders gaan in de problemen komen. Het is essentieel dat er snel een oplossing komt."
- In een reportage van Trouw komen twee bewoners van een verpleeghuis in Kampen aan het woord, die bang zijn voor een nieuwe sluiting van de verpleeghuizen. Behalve aan het virus stierven hier tijdens de lockdown ook mensen aan eenzaamheid, schrijft Trouw.

De CoronaMelder

- Arts-microbioloog Marc Bonten van het UMC Utrecht: "We hebben nog lang niet het optimale systeem ontwikkeld rondom het bron- en contactonderzoek. Daar kan de app bij helpen." Maar de app zou momenteel een minimale bijdrage zijn, want "het bron- en contactonderzoek draagt niet veel bij aan het terugdringen van de verspreiding, omdat er nu zoveel besmettingen zijn." Bonten vraagt zich af hoe Nederlanders worden overgehaald om de app te gebruiken.
- Hoogleraar e-health Niels Chavannes van het Leids UMC is het daarmee eens. Volgens hem werd de app gepresenteerd als 'een wondermiddel', maar is dat "natuurlijk niet waar." Chavannes vreest dat de app de testcapaciteit nog meer onder druk zal zetten. Hoe de overheid dat gaat aanpakken is de vraag. "Vroegtijdig testen voordat mensen klachten hebben kan op dit moment gewoon nog niet. Dat is een heel pijnlijk punt", zegt hij. Ook denkt hij dat de mensen die de app het meest nodig hebben, 'de superspreaders', de app zullen weigeren te gebruiken. Maar, concludeert Chavannes, "ik geloof dat alle beetjes helpen en dit is een belangrijk beetje. Het is alleen niet de silver bullet."
- De CoronaMelder voldoet nog niet aan de eisen rondom privacy. Dat stellen onder meer privacy-organisaties Bits of Freedom en Platform Burgerrechten en mensenrechtenorganisatie Amnesty International, die de app onder de loep namen. Zij stellen onder meer dat een randvoorwaarde bij de app zou moeten zijn dat een gebruiker zich na een melding direct kan laten testen. Nu in dat geval slechts wordt geadviseerd tien dagen thuis te blijven, noemen de organisaties de meerwaarde van de app "nihil". Verder hekelen de organisaties dat het ministerie zich bij de bouw van de app

"afhankelijk heeft gemaakt van twee dominante techreuzen", Google en Apple. "Zij bepalen hoe de technologie werkt en hebben daarmee grote invloed op de effectiviteit van de app. Zij bepalen ook wanneer de onderliggende code van de CoronaMelder weer wordt weggehaald", aldus Tijmen Wisman van Platform Burgerrechten.

- Via de social mediakanalen van VWS en minister De Jonge uiten mensen hun zorgen over de app. Men geeft aan de app niet te willen downloaden of is boos dat de app niet te gebruiken is op een 'verouderde telefoon'. Ook zijn mensen bang dat de app niet goed met privacygegevens omgaat en is er kritiek dat je bij een melding alleen kunt laten testen wanneer je klachten hebt.

Testcapaciteit

- Nog altijd kan het dagen duren voordat werknemers een coronatest kunnen doen bij de GGD, waardoor ze onnodig lang thuis zitten. Als die situatie blijft voortduren, moet de overheid met geld over de brug komen om gedupeerde ondernemers te compenseren, zeggen ondernemersvereniging ONL, werkgeversvereniging AWWN en de Werkvereniging tegen BNR. ONL-voorzitter Hans Biesheuvel ziet de chaos als gevolg van het thuiszitten oplopen. "Wat mij betreft: vergoed gewoon het dagloon van een werknemer. Het is aantoonbaar dat je er als werkgever helemaal niets aan kunt doen, maar je draait wel voor de kosten op. Ik vind het heel reëel, ook als steuntje in de rug, als de overheid dat compenseert. Liever had ik dat de testcapaciteit op orde is, maar die is al maandenlang onder het niveau."
- GL-kamerlid Suzanne Kröger reageert op de GGD's die een week nodig hebben om op te schalen: "De GGD's die op last van het ministerie stoppen met opschalen, en dan dus niet klaar zijn als de lab capaciteit er eindelijk wel is. Waar is de planning en coördinatie?"
- Ook Volkskrant-journalist Kustaw Bessems reageert: "Vervelend natuurlijk als het nu nog een week kost om (capaciteit van) GGD's en nieuwe labs op elkaar aan te sluiten, maar dat lijkt me nou eigenlijk wel begrijpelijk."
- Hoogleraar en hoofd medische microbiologie in het Amphia Ziekenhuis Jan Kluytmans over de sneltesten: "Ik denk dat dit een doorbraak gaat betekenen in het testbeleid." Hij noemt de resultaten van de proeven met de sneltesten zeer overtuigend. "Ik had niet durven hopen dat het zo goed zou werken. Dit kan de zaak echt volledig veranderen."
- Zijn collega Marc Bonten, hoofd medische microbiologie in het UMC Utrecht, noemt die resultaten in een artikel dat vandaag in het Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde verschijnt "erg bemoedigend". Maar er kleven volgens Bonten ook risico's aan het gebruik van sneltesten. De testen zullen "onze aanpak van het coronavirus rigoureus gaan veranderen", aldus Bonten. De test valt minder snel positief uit bij mensen die minder virusdeeltjes bij zich dragen, laat Bonten samen met collega-onderzoeker Marije Hofstra weten. Volgens Hofstra hoeft dat niet erg te zijn, omdat die mensen het virus ook minder snel zullen overdragen op anderen. Bonten vindt dat er "nog veel uitgezocht moet worden". Hij noemt het "superspreader event" in de tuin van het Witte Huis als voorbeeld. De aanwezigen zouden vooraf allemaal zijn getest met een sneltest, maar sommigen testen een week later positief op het virus.
- Volgens Jos van de Sande, voormalig hoofd infectieziektenbestrijding bij de GGD Hart voor Brabant, is deze ontwikkeling erg belangrijk. De sneltest helpt mensen met thuisblijven, omdat ze binnen een kwartier weten waar ze aan toe zijn.

De Coronawet

- Volkskrant kopt op de voorpagina vanochtend 'Democratie in ere hersteld'. De angst van de eerste versie van de wet was dat de regering het virus zou misbruiken om de democratie uit te schakelen. 'Onder druk' krijgt de Tweede Kamer nu toch weer het laatste woord. De discussie over de proportionaliteit van de maatregelen kan weer in het parlement gevoerd worden. NRC kopt: 'Veel kritiek, maar de coronawet zal er komen'.
- Hoogleraar staatsrecht Wim Voermans (die eerder veel kritiek had op de wet): "Ik ben helemaal tevreden. Alle bezwaren die ik had, zijn opgelost door de amendementen. Dat is echt heel knap gedaan. Het gebeurt zelden dat de Kamer zo efficiënt de angel uit een slecht wetsvoorstel haalt." Hij complimenteert de coalitie en oppositie, die 'over hun eigen schaduw sprongen' en samen de controle naar zich toetrokken. "Het gebeurt zelden dat de Kamer als instituut optreedt en één lijn trekt tegenover de regering. Daar word je blij van. De Kamer blijkt een institutioneel geweten te hebben."
- Aan het begin van het debat in de Tweede Kamer uiten criticasters op social media felle kritiek op de wet. Enkele demonstranten hebben zich verzameld bij de Tweede Kamer.
- Viruswaarheid plaatst op [YouTube een filmpje](#) waarin "BN'ers, wetenschappers, artsen en ondernemers" uitleggen waarom ze tegen de 'spoedwet' zijn.

Hoe wordt naar de overheid gekeken?

Opiniepeilingen -draagvlakonderzoek I&O Research

- De steun voor het coronabeleid is voor het eerst sinds mei wezenlijk afgenomen. Waar het afgelopen halfjaar telkens 75% van de bevolking de aanpak van de crisis steunde, is dat nu 65%, blijkt uit het maandelijkse 'draagvlakonderzoek' van onderzoeksbureau I&O Research in opdracht van de NOS. Twee derde van de Nederlanders wil dat het beleid strenger wordt. Vorige maand was dat 37%. Andersom zijn er minder mensen die nog voor een lossere aanpak zijn: 12%. In september waren dat er nog twee keer zoveel.
- Voorbeeld van een gewenste aanscherping is het verplicht dragen van mondklappen in publieke binnenruimten. De meeste Nederlanders vinden het 'dringende advies' onduidelijk. 65% wil dat de mondklappen binnen worden verplicht, 42% zou dat het liefst ook buiten zien gebeuren.
- Peter Kanne van I&O Research ziet dat burgers, ook degenen die nog wel achter het beleid staan, het kabinet "weifelachtig, niet consistent en onduidelijk zien optreden". Opvallend is bovendien de toegenomen angst voor een tweede golf in de epidemie onder Nederlanders. Twee derde is daar bang voor, terwijl dat in september iets minder

dan de helft was. Mensen hebben daarom volgens Kanne behoefte aan scherpere maatregelen. Vrijwel iedereen laat weten zich aan de corona-voorschriften te willen houden; 6% doet dat niet meer.

Trends in vertrouwen in de maatregelen

- PvdA en GroenLinks begrijpen dat een meerderheid in het land voor een mondkapjesplicht is. PvdA-fractievoorzitter Asscher: "Ik maak me echt zorgen dat we te weinig, te laat doen. Beter nu verplicht mondkapjes en een strakker beleid rond scholen en verpleeghuizen. Beter steviger nu dan een leven lang spijt".
- SGP-leider Van der Staaij begrijpt dat mensen het idee hebben dat er strengere maatregelen nodig zijn. Maar hij wijst erop dat het ook van belang is om een goede balans te vinden in de maatregelen. "We kunnen nu wel zeggen: laten we doorpakken, maar het moet allemaal ook vol te houden zijn. Als je alles nu gaat afknellen ontstaat er ook een onmenselijke situatie."
- De meeste partijen in de Kamer zien ook nog niets in een landelijke avondklok, waarbij vanaf een bepaald tijdstip niemand meer de straat op mag. "Dat is wel een hele forse inperking en ingewikkeld handhaven", zegt D66-fractievoorzitter Jetten.
- "Dat woord [avondklok] roept verschrikkelijke associaties op", zegt Asscher. "We zitten wel in een hele urgente fase, dus ik kan met voorstellen dat er misschien landelijk een eerdere sluitingstermijn voor supermarkten komt. Maar ik ben er niet voor dat je 's avonds niet meer je hond zou mogen uitlaten."
- PVV-fractievoorzitter Wilders denkt dat er op termijn misschien weer strengere maatregelen nodig zijn, maar niet voordat het kabinet eerst "zelf de zaken beter op orde heeft". De PVV-voorman vindt dat het bron- en contactonderzoek, het testen en de beschermingsmiddelen voor de zorg goed geregeld moeten zijn, voordat het kabinet nieuwe beperkingen instelt.
- De ergernis over het zwabberende coronabeleid van het kabinet groeit in de oppositie, schrijft Telegraaf. Na de plotse mondkapjesdraai ontstaat er meer en meer irritatie over de maximale groepsgrootte van 30 personen en de uitzonderingen die daarvoor gelden, zoals voor kerken. Zelfs onder bewindspersonen klinkt gemor. Meer maatwerk spaart volgens betrokkenen de economie en de schatkist, al is het maar omdat het uitkeringen scheelt.
- Trouw schrijft over de peiling van I&O Research: 'de roep om harder ingrijpen zwelt aan'. Het kabinet kreeg de afgelopen dagen veel kritiek op 'de chaotische manier' waarop de maatregelen (m.b.t. mondkapjes en groepsgrootte in kerken) werden bijgesteld. "Mensen wijzen het kabinetsbeleid niet af, maar hun geduld wordt wel op de proef gesteld", aldus Peter Kanne van I&O Research. "Ze zien de maatregelen steeds veranderen en het 'dringend advies' vinden ze te onduidelijk. Liever willen ze richtlijnen waar iedereen zich aan moet houden." Trouw schrijft dat de 25 burgemeesters in het Veiligheidsberaad 'roepen' om een mondkapjesplicht. Ook liggen er nog 'meer maatregelen op de plank' die het OMT vorige week al adviseerde, maar het kabinet lijkt de effecten van de huidige maatregelen te willen afwachten.
- Op de social mediakanalen van VWS zijn discussies gaande waarom de maatregelen wel/niet goed zijn: "ik doe niet meer mee" versus "ik doe wel mee". Er komt kritiek binnen op de 'draconische' maatregelen. De sterftecijfers zouden een 'fractie' zijn van de geschatte cijfers en dus wil men de werkelijke cijfers zien en de wetenschappelijke onderbouwing van de maatregelen horen. Grove uitspraken zoals "de overheid wil alleen maar angst zaaien" en "corona is niet echt dus ik download de app ook niet" worden gedaan.

Trends in vertrouwen in de overheid

- De ergernis over het zwabberende coronabeleid van het kabinet groeit in de oppositie, schrijft Telegraaf. Na de plotse 'mondkapjesdraai' ontstaat er meer en meer irritatie over de maximale groepsgrootte van 30 personen en de uitzonderingen die daarvoor gelden, zoals voor kerken. Zelfs onder bewindspersonen klinkt gemor. Meer maatwerk spaart volgens betrokkenen de economie en de schatkist, al is het maar omdat het uitkeringen scheelt.
- Kabinetcollega's noteerden dat staatssecretaris Keijzer 'hot amused' was dat ze vorige week nieuwe maatregelen naar de horeca moest doorbellen, terwijl ze het besluit eigenlijk niet pruiimt. In ondernemerskringen valt te beluisteren dat minister Wiebes en Keijzer een dag na de persconferentie onder andere VNO-NCW, MKB Nederland, Koninklijke Horeca Nederland, het Covid19-team van het ministerie van Justitie en Veiligheid en consultantbureau McKinsey bijeen hebben geroepen om komende weken uit te zoeken wat wél kan.
- Een andere minister relativeert juist de huidige gang van zaken. Volgens hem maakt een crisissituatie soms snelle ingrepen noodzakelijk. Dat het kabinet dan niet meteen onmiddellijk de bijgevolgen voor ogen heeft, snap hij eigenlijk wel. "Daar moet dan weer op gestuurd worden."
- PvdA-fractievoorzitter Asscher zou het beter vinden als het kabinet de crisisstructuur van voor de zomer weer optuigt. "Nu loopt alles door elkaar: beeldvorming, oordeel, besluit. Nederland heeft behoefte aan een heldere lijn. Het is moeilijker je te houden aan een lijn als die voor mensen niet duidelijk is", waarschuwt hij.